SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA DÁMASA RUIZ-JARABOJA COLOMERJA,

predstavljeni 5. marca 2009 [1]

I – Uvod

1. Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier (Španija) je Sodišču predložilo vprašanji za predhodno odločanje o razlagi Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 z dne 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah. [2] Nacionalno sodišče se sprašuje o Skupnostni opredelitvi pojma „zunajsodno pisanje“ iz te uredbe. Dvomi so se pojavili, ko je bil prek notarja sodišču Juzgados de San Javier predan sveženj zasebnih pisem, da bi bila vročena v Združenem kraljestvu.

2. Sodišče je tako dobilo priložnost pojasniti nekatera pomembna pravna vprašanj. Prvič, spor se nanaša na dopustnost, saj predložitveno sodišče trdi, da odloča na zadnji stopnji v smislu člena 68 ES. Komisija se s tem stališčem ne strinja, tako da bo Sodišče prvič moralo odločiti o uporabi sodne prakse Lykeskog [3] za to določbo. Drugič, če bi se potrdilo, da predložitveno sodišče odloča na najvišji stopnji, bi bilo treba razjasniti, ali je vprašanje za predhodno odločanje dopustno. Ker gre za vročitev pisanj zunaj kakršnega koli postopka, ni jasno, ali spor resnično obstaja. Zato bo treba preučiti sodno prakso Job Centre [4], upoštevaje pri tem okoliščine obravnavane zadeve. Tretjič, vsebinsko vprašanje je zelo pomembno, ker bo omogočilo odločitev o enem najdvoumnejših vidikov Uredbe (ES) št. 1348/2000, to je o pojmu „zunajsodno pisanje“.

II – Dejstva

3. Roda Golf & Beach Resort SL (v nadaljevanju: Roda Golf), družba s sedežem v San Javierju, je 23. oktobra 2007 pri notarju sklenila akt o vročitvi in pozivu, da bi na podlagi Uredbe (ES) št. 1348/2000 prek sodnega tajništva Primera Instancia e Instrucción de San Javier izročila šestnajst pisem

1 – Jezik izvirnika: španščina.
2 – Uredba (ES) z dne 29. maja (UL L 160, str. 37).
3 – Sodba z dne 4. junija 2002 v zadevi Lyckeskog (C-99/00, Recueil, str. I-4839).
4 – Sodba z dne 19. oktobra 1995 v zadevi Job Centre (C-111/94, Recueil, str. I-3361).

naslovnikom s stalnim prebivališčem v Združenem kraljestvu.

4. V teh pismih je bilo obvestilo naslovnikom o odpovedi prodajne pogodbe za nepremičnino, sklenjene z vsakim od njih.

5. Notar je 2. novembra 2007 v sodnem tajništvu zgoraj navedenega Juzgado izročil obrazec za vročitev notarske listine in izvirnike šestnajstih pisem.

6. Sodni tajnik predložitvenega sodišča je z ukrepom procesnega vodstva, sprejetim 29. novembra 2007, zavrnil pošiljanje teh pisem, ker naj bi bilo v Uredbi (ES) št. 1348/2000 določeno, da se zunajsodna pisanja vročajo samo v tekočem sodnem postopku, v tem primeru pa takega postopka ni. Zato je ocenil, da zadevni primer ne spada na področje uporabe navedene uredbe in da ne more ugoditi zahtevi družbe Roda Golf.

7. Družba Roda Golf je 13. decembra 2007 pri Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier vložila predlog za revizijo na podlagi člena 224 španskega zakonika o civilnem postopku (Ley de Enjuiciamiento Civil). V tem postopku zoper ukrep procesnega vodstva, ki ga je sprejel sodni tajnik, si je sodišče postavilo vprašanja o razlagi Uredbe (ES) št. 1348/2000, pomembni za odgovor na zahtevo družbe Roda Golf; zato je prekinilo odločanje v postopku v glavni stvari ter Sodišču predložilo vprašanje za predhodno odločanje na podlagi povezanih določb člena 68 ES in člena 234 ES.

III – Pravni okvir

A – *Pravni okvir Skupnosti*

8. Na podlagi naslova IV Pogodbe ES so institucije pooblaščene za izvajanje politik, povezanih s prostim gibanjem oseb. V okviru tega postopka za predhodno odločanje je treba omeniti predvsem te določbe:

„Člen 65

Ukrepi na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, ki jih je treba sprejeti v skladu

s členom 67, kolikor so potrebni za pravilno delovanje notranjega trga, vključujejo:

(a) izboljšanje in poenostavitev:

– sistema čezmejne vročitve sodnih in zunajsodnih listin;

[…]

Člen 68

1. Člen 234 se uporablja za ta naslov v naslednjih okoliščinah in pod naslednjimi pogoji: če se postavi vprašanje o razlagi tega naslova ali o veljavnosti ali razlagi aktov institucij Skupnosti na podlagi tega naslova v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, to sodišče, če meni, da je za izrek njegove sodbe potrebna odločitev, od Sodišča zahteva, da odloči o tem vprašanju.

[…]“

9. Uredba (ES) št. 1348/2000 ureja vročanje sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah.[5] V tej zadevi sta za razlago pomembni uvodni izjavi 2 in 6 te uredbe, v katerih je navedeno, da „[p]ravilno delovanje notranjega trga vključuje potrebo po izboljšanem in hitrejšem pošiljanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih in gospodarskih zadevah“ zaradi vročanja med državami članicami. Ta zahteva pomeni, da mora posredovanje teh pisanj „potekati neposredno in s hitrimi sredstvi med lokalnimi organi, ki jih imenujejo države članice“.

10. Čeprav se Uredba (ES) št. 1348/2000 nanaša predvsem na zunajsodne dokumente, jih ne opredeli in ne določa nobene posebne ureditve za njihovo vročanje. Nameni jim samo eno določbo, in sicer člen 16:

„Zunajsodna pisanja se pošiljajo za vročitev v drugi državi članici v skladu z določbami te uredbe.“

5 – Uredba (ES) št. 1348/2000 je bila razveljavljena in nadomeščena z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1393/2007 z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (UL L 324, str. 79). Vendar spremembe v novem besedilu niso upoštevne za odgovor na predlog za sprejetje predhodne odločbe.

11. Na podlagi člena 17(b) Uredbe (ES) št. 1348/2000 je Komisija 25. septembra 2001 sprejela Odločbo o sprejemu priročnika sprejemnih organov in glosarja pisanj, ki se vročajo [6], ki v Prilogi II vsebuje glosar listin, čeprav je ta samo informativen in ni izčrpen. V oddelku o Španiji je navedeno, da „zunajsodna pisanja, ki se lahko vročajo, niso sodni dokumenti, izda pa jih javni organ, pristojen za vročanje v skladu s španskim zakonom".

B – *Nacionalni pravni okvir*

12. V členih 223 in 224 španskega zakonika o civilnem postopku (Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil, v nadaljevanju: LEC) [7] je opredeljena ureditev za odločbe, ki jih izda sodni tajnik civilnega sodišča.

„Člen 223. Ukrepi procesnega vodstva

1. Sodni tajniki morajo sprejeti ukrepe procesnega vodstva, da bo postopek potekal v skladu z zakonom.

2. Ukrepi procesnega vodstva vključujejo predmet, ime sodnega tajnika, ki je njihov avtor, datum in podpis sodnega tajnika.

Člen 224. Revizija ukrepov procesnega vodstva

1. Ukrepi procesnega vodstva, s katerimi se odloča o vprašanjih, o katerih je v skladu z zakonom treba odločiti z začasno odločbo, s sklepom ali sodbo, so nični.

2. Poleg primerov iz zgornjega odstavka se ukrepi procesnega vodstva lahko razveljavijo

6 – Odločba Komisije 2001/781 o sprejetju priročnika sprejemnih organov in glosarja pisanj, ki se vročajo v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1348/2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (UL L 298, str. 1). To besedilo je bilo dvakrat spremenjeno, in sicer z Odločbo Komisije 2002/350/ES z dne 3. aprila 2002 (UL L 125, str. 1) in Odločbo Komisije 2007/500/ES z dne 16. julija 2007 (UL L 185, str. 24), vendar pa nobena od teh sprememb ne vpliva na to zadevo.

7 – BOE z dne 8. januarja, št. 7.

tudi na zahtevo oškodovane stranke, če se z njimi krši pravna določba ali urejajo vprašanja, o katerih je treba v skladu s tem zakonom odločiti z začasno odločbo, ki jo izreče sodnik.

3. Zahteva iz prejšnjega odstavka se preuči in reši v skladu z določbami, ki se uporabljajo za predlog za revizijo.“

13. V skladu s členom 224(3) LEC je treba ukrepe procesnega vodstva izpodbijati s predlogom za revizijo v civilnem postopku. To je sredstvo, ki se navadno uporablja za nadzor pravilnosti procesnih sklepov in vmesnih odločb; urejajo ga členi od 451 do 454 LEC:

„Člen 451. Odločba, zoper katero se lahko vloži pritožba. Neobstoj odložilnega učinka

Procesni sklepi in nedokončne vmesne odločbe, ki jih je izreklo civilno sodišče, so lahko predmet predloga za revizijo pred istim sodiščem; ta predlog ne zadrži izvršitve.

Člen 452. Rok, pravila in nedopustnost

Predlog za revizijo je treba vložiti v petih dneh; v njem je treba navesti napako, ki jo po mnenju tožeče stranke vsebuje izpodbijana odločba.

Če ta pogoja nista izpolnjena, se predlog za revizijo s sklepom, zoper katerega pritožba ni mogoča, zavrže kot nedopusten.

Člen 453. Zaslišanje nasprotnih strank in odločitev

1. Če je predlog za revizijo dopusten, se drugim strankam določi splošni rok petih dni, v katerem predlog lahko izpodbijajo.

2. Sodišče, ki mu je zadeva predložena, odloči s sklepom v petih dneh po izteku roka za izpodbijanje predloga, ne glede na to, ali so bila predložena pisna stališča ali ne.

Člen 454. Neizpodbojnost sklepa o predlogu za revizijo

Razen v primerih, v katerih je mogoče vložiti pritožbo, zoper sklep o predlogu za revizijo ni nobenega pravnega sredstva, ne da bi to vplivalo na možnost, da se v morebitni pritožbi zoper dokončno odločbo ponovno postavi vprašanje, ki je predmet predloga za revizijo."

14. V skladu s členom 455 LEC je pritožba zoper začasne odločbe Juzgados de Primera Instancia mogoča, če so odločbe „dokončne" ali če „je to z zakonom izrecno določeno".

15. Nazadnje, v skladu s členom 207 LEC „so dokončne tiste odločbe, s katerimi se konča postopek na prvi stopnji, in odločbe, s katerimi je odločeno o pravnih sredstvih zoper te odločbe".

16. Pravni okvir notarskih listin je določen v uredbi o notariatu (Reglamento notarial) iz leta 1944 [8], ki je bila večkrat spremenjena.

8 – Decreto de 2 de junio, por el que se aprueba con carácter definitivo el Reglamento de la Organización y Régimen del Notariado (BOE z dne 7. julija 1944, št. 189).

Ureditev notarskih listin o vročitvi in pozivu je opredeljena v členih od 202 do 206:

„Člen 202

Namen akta o vročitvi je neki osebi sporočiti informacijo ali odločitev osebe, ki je predlagala vključitev notarja; namen akta o pozivu je pozvati zainteresirano osebo, naj ravna na določen način.

Če temu ne nasprotuje nobena zakonska določba, ima notar vso svobodo pri opravljanju vročitev in pozivov, tako da naslovniku s priporočeno pošiljko s povratnico pošlje obrazec za vročitev in prepis ali pismo.

Razen postopka iz prejšnjega odstavka notar osebno obišče prebivališče oziroma kraj vročitve ali poziva v skladu z navodili vlagatelja zahtevka, se predstavi kot notar in navede predmet obiska. Če iskane stranke ni, se obrazec za vročitev lahko izroči kateri koli osebi na tem naslovu, ki je dokazala svojo identiteto. Če dokumenta nihče ne sprejme, se to zapiše. Po potrebi se dokument lahko izroči hišniku.

Izročitev je opravljena s predajo obrazca, ki ga notar podpiše najmanj s svojim priimkom ter v katerem so v skladu s členom 204 navedeni besedilo dokumenta za vročitev ali poziva, naslovnikova pravica do odgovora in rok za odgovor.

[…]

Člen 203

Če naslovnik [ali] njegov zastopnik […] zavrne sprejetje obrazca ali mu aktivno ali pasivno nasprotuje, se to zapiše, vročitev pa šteje kot opravljena. Prav tako se zapiše kakršna koli okoliščina, ki notarju prepreči izročitev obrazca; v tem primeru se uporabijo določbe šestega odstavka člena 202.

Člen 204

Stranka prejemnica ali naslovnik vročitve ima pravico pred notarjem odgovoriti na dokument, vendar v odgovor ne more vključiti novih zahtev ali vročitev, ki morajo biti predmet ločenega akta.

[…]

Člen 206

Vročitve ali pozivi, opredeljeni v zakonih ali predpisih brez opredelitve pogojev ali podrobnih pravil, se opravijo v skladu s postopkom iz zgornjih členov. Če pa je s temi pravili določena posebna ureditev ali so v njih opredeljeni posebni pogoji oziroma drugačna podrobna pravila glede prebivališča, kraja, oseb, s katerimi se ukrepi izvajajo itd., je treba uporabiti ta pravila ter ne člena 202 in naslednjih tega predpisa.“

IV – Vprašanji za predhodno odločanje

17. Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier je s sklepom z dne 3. januarja 2008 Sodišču predložilo vprašanje

za predhodno odločanje o razlagi povezanih določb členov 68 ES in 234 ES. Po kratki ugotovitvi, da so izpolnjeni pogoji iz teh dveh določb (to je da zoper odločitev predložitvenega sodišča ni nobenega pravnega sredstva), je Sodišču predložilo ti vprašanji:

„1. Ali se Uredba Sveta št. 1348/2000 uporablja za vročitev povsem zunajsodnih pisanj, kadar se ta vročitev opravi med posamezniki z uporabo materialnih sredstev in osebja sodišč Evropske unije ter na podlagi evropskih predpisov, ne da bi bil sprožen kakršen koli sodni postopek?

2. Ali pa spada na področje uporabe Uredbe št. 1348/2000 samo pravosodno sodelovanje med državami članicami v okviru potekajočega sodnega postopka (člen 61(c), člen 67(1) in člen 65 ES ter šesta uvodna izjava Uredbe št. 1348/2000)?“

18. Predložitveni sklep je v sodno tajništvo Sodišča prispel 14. januarja 2008. Družba Roda Golf in latvijska, madžarska, poljska, slovaška, češka, španska, grška, nemška in italijanska vlada ter Komisija so predložile stališča v roku, določenem v členu 23 Statuta sodišča ES.

19. Kljub morebitnim praktičnim posledicam te zadeve za nacionalno ureditev sodstva ne države članice, ne Komisija, ne tožeča stranka v postopku v glavni stvari niso v predvidenem roku zahtevale obravnave, tako da je bila zadeva od 13. novembra 2008 dalje primerna za pripravo teh sklepnih predlogov.

V – Dopustnost

20. Komisija meni, da Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier ne more vložiti predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 68 ES, ker ni zadnjestopenjsko sodišče in ker med strankama ni spora. Nobena od vlad, ki so predstavile stališča, o tem ni podala stališča, družba Roda Golf pa za utemeljitev dopustnosti navaja različne trditve. Ker gre za občutljivo vprašanje o členu 68 ES, bom naslednja ugovora drugega za drugim podrobno preučil.

A – *Prvi ugovor nedopustnosti: člen 68 ES in pojem organa, zoper odločitve katerega ni pravnega sredstva*

21. V tej zadevi mora Sodišče preučiti omejitev iz člena 68 ES, v skladu s katero lahko samo sodišča, ki odločajo na zadnji

stopnji, vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z naslovom IV Pogodbe ES in instrumenti, ki izhajajo iz tega naslova. Pred uporabo te določbe v konkretnem primeru je treba opisati nastanek ukrepa in razloge, zaradi katerih so ga države članice sprejele, pri tem pa poudariti omejitve in nevšečnosti, ki izhajajo iz te omejitve sodnega dialoga.

1. Izvor in utemeljitev člena 68 ES

22. Vzpostavitev območja svobode, varnosti in pravice je poleg vseh prednosti, ki jih je prinesla, zahtevala tudi precejšnjo prilagoditev tradicionalnih pravnih orodij. Prosto gibanje oseb na ozemlju Unije je postalo izziv za projekt integracije, kajti z gibanjem posameznikov se prenašajo tudi njihova območja vitalnih interesov. Na primer, s pravili schengenskega pravnega reda je bilo previdno uvedeno vzajemno priznavanje na kazenskem področju; [9] določbe o zahtevah glede prebivališča je bilo treba prilagoditi, da so se upoštevale težave, ki so jih imeli državljani tretjih držav, pravno povezani z državljani Skupnosti; [10] prav tako so se s pravosodnim in policijskim sodelovanjem na kazenskem področju skupne operacije, v katerih so sodelovali organi različnih držav, okrepile kot še nikoli v evropski zgodovini. [11]

23. V tem okviru so se države članice previdno odzvale na vpliv tega procesa na sodno arhitekturo Unije. Med pripravami na podpis Amsterdamske pogodbe je predsedstvo Sveta izrazilo zaskrbljenost zaradi velikega števila vprašanj za predhodno odločanje, ki bi lahko preobremenila Sodišče ter ogrozila zmožnost delovanja Sodišča in nacionalnih predložitvenih sodišč. Zato je predsedstvo predlagalo, da se preučijo nekatere alternative za vlogo Sodišča. [12]

24. Razmišljanja v Svetu so pripeljala do sedanjega člena 68 ES, ki je bil dodan po reformah, uvedenih z Amsterdamsko pogodbo. Ta člen omogoča sodiščem držav članic, da uporabijo člen 234 ES za določbe naslova IV in sekundarnega prava na podlagi

9 – Člen 54 Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 med vladami držav Gospodarske unije Beneluksa, Zvezne republike Nemčije in Francoske republike o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah (UL L 239, str. 19) je na kazenskem področju uvedel načelo *ne bis in idem*; sodna praksa, povezana s tem načelom, je prispevala k okrepitvi vzajemnega priznavanja sodnih odločb v kazenskih zadevah.

10 – Resni problemi, ki so se pojavili na tem področju, so povzročili preobrat v sodni praksi. Glej sodbo z dne 25. julija 2008 v zadevi Metock in drugi (C-127/08, ZOdl., str. I-6241).

11 – Najvidnejši simbol intenzivnosti teh izmenjav je Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (UL L 190, str. 1), na podlagi katerega so bile izrečene zelo pomembne sodbe, kot je sodba z dne 3. maja 2007 v zadevi Advocaten voor de Wereld (C-303/05, ZOdl., str. I-3633, točka 28).

12 – Splošni okvir predloga za revizijo Pogodb, komentar k točki G. Besedilo je objavljeno v *Revue Trimestrielle de Droit Européen*, št. 1, 33, 1997, str. 187. O izvoru določbe glej Albors-Llorens, A., „Changes in the Jurisdiction of the European Court of Justice under the Treaty of Amsterdam“, *Common Market Law Review*, št. 35, 1998, str. od 1273 do 1276; Langrish, S., „The Treaty of Amsterdam: Selected Highlights“, 23 *European Law Review*, 1998, str. 8, in Labayle, H., „Le Traité d'Amsterdam. Un espace de liberté, de sécurité et de justice“, *Revue Trimestrielle de Droit Européen*, št. 33, 1997, str. 873 in 874.

tega naslova, z nekaterimi posebnostmi, med katerimi je omejitev pravice do predloga za sprejetje predhodne odločbe na nacionalna sodišča, zoper odločbe katerih ni pravnega sredstva.

25. Člen 68 ES je zajel tako imenovane različno hitre predloge za sprejetje predhodne odločbe ter uzakonil odstopanje od tradicionalne trdnosti in enotnosti Skupnostnega sistema pravnih sredstev, s čimer se je oddaljil od mnenja Sodišča, ki je v poročilu o nekaterih vidikih uporabe Pogodbe o Evropski uniji za leto 1995 [13] zavrnilo kakršno koli omejitev za nacionalna sodišča pri postavljanju vprašanj za predhodno odločanje. Po mnenju Sodišča bi taka omejitev škodila enotnosti in skladnosti prava Skupnosti. [14]

26. Vztrajanje držav članic je pripeljalo do spremembe sistema predhodnega odločanja, čeprav si je težko predstavljati poplavo vprašanj, ki naj bi grozila, kajti člen 35 EU, ki ga razen v Španiji lahko uporabijo vsa sodišča držav članic, ki so podale izjavo iz odstavka 2 tega člena [15], ni imel uničujočih posledic. Nasprotno, nedavno sprejetje nujnega postopka predhodnega odločanja očitno kaže voljo Sodišča, da v zadevah v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice odloča v zelo kratkih rokih, ne da bi se čutila posebna zaskrbljenost zaradi morebitne poplave predlogov. [16]

27. Člen 68 ES je treba razlagati v skladu s temeljno pravico do učinkovitega sodnega varstva. Določbe, ki omejujejo možnost, da se Sodišču predloži vprašanje za predhodno odločanje, je treba razlagati ozko. Slabosti omejitev, ki so s členom 68 naložene nacionalnim sodiščem, imajo praktične posledice, ki jih je treba opisati in uporabiti v zadevi, ki jo je predložilo Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier.

13 – Poročilo Sodišča iz maja 1995.

14 – Ta pomislek je jasno izražen v točki 11: „Omejitev možnosti, da se zadeva predloži Sodišču, bi lahko ogrozila enotno uporabo in razlago prava Skupnosti po vsej Uniji ter posameznikom odvzela učinkovito sodno varstvo in škodila enotnosti sodne prakse […] Sistem predhodnega odločanja je dejanski temelj delovanja notranjega trga, saj ima bistveno vlogo pri zagotavljanju, da pravo, oblikovano s Pogodbami, ohranja značaj Skupnosti, njegov cilj pa je, da temu pravu v vseh okoliščinah zagotavlja enak učinek v vseh državah članicah […] Ena od poglavitnih nalog Sodišča je prav zagotavljanje take enotne razlage in to nalogo izpolni z odgovori na vprašanja, ki jih postavijo sodišča držav članic."

15 – Te države članice, razen Španije, so svojim sodiščem dovolile, da vložijo predloge za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 35 EU. Čeprav se položaj glede izjav ni spremenil, si je na naslovu http://curia.europa.eu/fr/instit/txtdocfr/txtsenvigueur/art35.pdf mogoče ogledati zelo uporaben dokument službe za raziskave in dokumentacijo pri Sodišču.

16 – Poleg očitnih tveganj za skladnost in enotnost sodne prakse (brez omenjanja kršitve temeljnih procesnih jamstev, kot so na primer jamstva glede transparentnosti) lahko novi nujni postopek predhodnega odločanja, ki je bil sprejet 15. januarja 2008 (UL L 24, str. 39) in ga ureja člen 104b Poslovnika Sodišča, tudi ogrozi zmožnost delovanja Sodišča, če bi se sprožili (mogoči) plazovi vprašanj. Kljub tem tveganjem ni nič zadržalo zagovornikov tega novega postopka.

2. Ozka razlaga omejitev sodnega dialoga iz člena 68 ES

28. Vsako izjemo od pravila je treba razlagati ozko. Posebne oblike vprašanja za predhodno odločanje iz člena 68 ES odstopajo od splošnega pravila iz člena 234 ES, tako da je treba biti pri razlagi zadržan. Vendar pa se tega rezultata ne doseže samo z razlagalnimi merili.

29. Dostop do pravnega varstva je temeljni steber pravosodne kulture Zahoda. Trditev „To no one will we sell, to none will we deny or delay, right or justice“, zapisana v Veliki listini iz leta 1215 [17], je aksiom, ki v Evropi še vedno velja ter je zapisan v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin [18], Listini Evropske unije o temeljnih pravicah [19] in sodni praksi Sodišča [20]. Tako splošna načela prava Skupnosti vključujejo pravico do učinkovitega sodnega varstva, ki ureja dostop do sodišč. V nekaterih državah članicah, kot sta Nemčija in Španija, ta temeljna pravica vključuje tudi vprašanje za predhodno odločanje iz člena 234 ES. [21] Ta možnost predložitve vprašanja je iz dveh razlogov bistvena za ohranjanje procesnih jamstev posameznika v Skupnostni in tudi nacionalni razsežnosti. [22] Dostop do sodnega varstva ne pomeni samo uvedbe postopka, ampak tudi to, da postopek vodi pristojno sodišče. Poleg tega se z vprašanjem za predhodno odločanje na procesni ravni konkretizirajo zahteve po enotnosti in skladnosti prava Skupnosti, tako da mora vsako nacionalno sodišče imeti možnost zahtevati pomoč Sodišča. [23] To temeljno pravico omejuje vse, kar nacionalno sodišče, ki želi vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, pri tem ovira. Zato je dovoljeno sklepati, da je mogoče omejitve, ki izhajajo iz člena 68 ES, omiliti, če se ta določba razlaga ob upoštevanju načela učinkovitega sodnega varstva. [24]

30. Tudi institucionalni razlogi potrjujejo ozko razumevanje člena 68 ES. Najpomembnejša zahteva je, da je Sodišče edino pristojno za presojanje veljavnosti aktov Skupnosti. Če

17 – Velika listin svoboščin (Magna Carta Libertatum), poglavje 40. O razvoju te vrednote, ki je podlaga za dostop do pravnega varstva, glej Zuckerman, A., Zuckerman on Civil Procedure. Rules and Procedures, Ed. Sweet & Maxwell, London, 2006, str. od 59 do 64.

18 – Člen 6 Konvencije.

19 – Člen 47 Listine.

20 – Sodbe z dne 15. maja 1986 v zadevi Johnston (222/84, Recueil, str. 1651, točki 18 in 19); z dne 15. oktobra 1987 v zadevi Heyens in drugi (222/86, Recueil, str. 4097, točka 14); z dne 27. novembra 2001 v zadevi Komisija proti Avstriji (C-424/99, Recueil, str. I-9285, točka 45); z dne 25. julija 2002 v zadevi Unión de Pequeños Agricultores proti Svetu (C-50/00 P, Recueil, str. I-6677, točka 39) in z dne 19. junija 2003 v zadevi Eribrand (C-467/01, Recueil, str. I-6471, točka 61).

21 – Sodba nemškega Bundesverfassungsgericht z dne 9. januarja 2001 in sodba španskega Tribunal Constitucional 58/2004 z dne 19. aprila 2004. Za zanimive komentarje k tema sodbama glej Arndt, F., „The German Federal Constitutional Court at the Intersection of National and European Law: Two Recent Decisions“, German Law Journal, št. 11, 2001, in Alonso García, R., „Comentario a la sentencia 58/2004“, Common Market Law Review, št. 42, 2005.

22 – Martín Rodríguez, P., „La cuestión prejudicial como garantía constitucional: a vueltas con la relevancia constitucional de derecho comunitario“, Revista Española de Derecho Constitucional, št. 72, 2004, in Azpitarte Sánchez, M., El Tribunal Constitucional ante el control del derecho comunitario derivado, Ed. Civitas, Madrid, 2002.

23 – Sodba z dne 16. decembra 2008 v zadevi Cartesio (C-210/06, ZOdl., str. I-9641, točki 96 in 97).

24 – To merilo je zagovarjal in ga za člen 68 ES uporabil Baquero Cruz, J., „El Auto Dem'Yanenko: expulsión de ciudadanos de terceros Estados y TJCE“, Revista Española de Derecho Comunitario Europeo, št. 19, 2004, str. 944 in naslednje.

so predlogi omejeni na sodišča, ki odločajo na zadnji stopnji, nižja sodišča ne morejo sprejeti odločb o neveljavnosti aktov Skupnosti, kajti v skladu s Pogodbo je to pridržano Sodišču. [25] Ta položaj sili sodišča, zoper odločitve katerih obstaja pravno sredstvo, da uporabijo pravilo, za katero menijo, da ni veljavno, ali še huje, da si prisvojijo negativni nadzor veljavnosti, za katerega je edino pristojno Sodišče. Zato bi preozka razlaga pojma zadnje stopnje povečala tveganje, da se razprši nadzor veljavnosti določb Skupnosti.

31. V teh okoliščinah ni presenetljivo, da se pojavljajo pobude za preseganje člena 68 ES, kakršna je na primer pobuda Komisije iz leta 2006, naj se odpravijo posebnosti te določbe v interesu enotnosti, učinkovitega sodnega varstva in učinkovitega delovanja sodstva Skupnosti. [26] Čeprav ta pobuda ni bila uspešna, so trditve Komisije dovolj prepričljive, saj navaja, da je člen 68 ES „v nasprotju z ekonomičnostjo postopka“ [27], da je „[r]ezultat tega […] nepotrebno zapravljanje sredstev sodišč držav članic“ [28] in, celo, da ni skladen „z ostalimi deli Pogodbe“. [29] Države članice niso videle nič slabega v odpravi posebnosti predhodnega odločanja iz člena 68 ES, ko se je pripravljal osnutek Pogodbe o Ustavi za Evropo ali Lizbonske pogodbe, v kateri je določena samo ena ureditev za predloge za sprejetje predhodne odločbe.

32. Če povzamem, omejitev pravice, da lahko samo sodišča zadnje stopnje Sodišču predložijo vprašanje za predhodno odločanje, je treba razlagati ozko. Začetek veljavnosti člena 68 ES je precedenčni primer, ki vzbuja dvom o skladnosti z duhom člena 234 ES, in sicer zaradi odstopanj, ki jih vnaša v dinamiko tega člena in tudi v pravosodno arhitekturo Skupnosti. Kot je pred kratkim zapisal Pierre Pescatore, je mehanizem člena 234 ES „nedotakljivi element evropske pravne dediščine“. [30] Kakršno koli spremembo tega temeljnega kamna za delovanje notranjega trga [31] je treba načrtovati skrajno previdno, kajti evropski pravni model v glavnem temelji na uspešnem sistemu predlogov za sprejetje predhodne odločbe. Zato ni presenetljivo, da so se zagovorniki alternativnih modelov oddaljili od Skupnostne tradicije in se pri

25 – Sodba z dne 22. oktobra 1987 v zadevi Foto-Frost (314/85, Recueil, str. 4199, točka 20).

26 – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Sodišču Evropskih skupnosti o prilagoditvi določb iz naslova IV Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v zvezi s pristojnostmi Sodišča Evropskih skupnosti za zagotovitev učinkovitejšega sodnega varstva z dne 28. junija 2006 (COM/2006/0346). Ta dokument, ki je zelo kritičen do člena 68 ES, je v nasprotju s stališčem, ki ga njegova avtorica zagovarja v tej zadevi. Če zadevna določba ovira dostop do sodnega varstva, kot trdi ta institucija, ne razumem, zakaj tako goreče zatrjuje, da predlog za sprejetje predhodne odločbe ni dopusten, zlasti ker Komisija, kot kaže vsebinska preučitev zadeve, zagovarja maksimalistično pojmovanje Uredbe (ES) št. 1348/2000, ki jasno kaže, da je ta zadeva pomembna za stranki v sporu in tudi za pravno ureditev, ki se uporablja za območje svobode, varnosti in pravice, ki se začenja razvijati.

27 – *Ibid*, str. 6.

28 – *Ibid*.

29 – *Ibid*, str. 7.

30 – Pescatore, P., „Preliminary Rulings – Evolution of the System“, 50th Anniversary of the Court of Justice of the European Communities. Conference on Cooperation between the Court of Justice and the National Courts, Office des publications, Luxembourg 2003, str. 29.

31 – Ta izraz sem si sposodil pri predsedniku Robertu Lecourtu, ki ga je uporabil v „Le rôle unificateur du juge dans la Communauté“, Études de droit des Communautés Européennes, Mélanges offerts à Pierre-Henri Teitgen, Ed. Pedone, Pariz, 1984, str. 227.

tem oprli na člen 68 ES. [32] Čeprav je zdaj pravi trenutek za spreminjanje sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, pa reforma, kakršna je reforma člena 68 ES, morda ni najprimernejše sredstvo.

33. Ker je Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier na prvi hierarhični stopnji civilnih sodišč v Španiji, je treba ugotoviti, ali je organ zadnje stopnje v smislu člena 68 ES sodišče, ki je na vrhu nacionalne pravosodne strukture, ali sodišče, ki zadnje odloča v skladu z nacionalnim sistemom pravnih sredstev. Drugače povedano, treba je ugotoviti, kot je storilo Sodišče v zadevi Lyckeskog [33] za člen 234 ES, ali je treba upoštevati sistemsko teorijo ali teorijo konkretnega spora. Zadevna sodba je izbrala drugo možnost in se v tem pridružila izjemnim sklepnim predlogom generalnega pravobranilca Tizzana, ki je poudaril postopen razvoj sodne prakse na tem področju. [34] Sodišče je v točki 15 sodbe ugotovilo, da je namen skladnosti in enotnosti dosežen, „kadar so k predložitvi predhodnega vprašanja […] zavezana vrhovna sodišča *in vsa nacionalna sodišča, zoper odločitve katerih ni sodnega pravnega sredstva* […]“

34. Odgovor na to vprašanje je po mojem mnenju mogoče najti v zgornjih utemeljitvah in sodni praksi Sodišča. Ker mora biti razlaga člena 68 ES v skladu z načelom učinkovitega sodnega varstva, jo je treba poskusiti prilagoditi zahtevam tega načela. [35] Logično je, da je bila ta zamisel predstavljena v sodbi Lyckeskog, saj omogoča povečanje števila organov, ki lahko postavijo vprašanje za predhodno odločanje, ne glede na njihovo mesto v hierarhiji nacionalne sodne oblasti. Ta pristop je prav tako pravilen, če vprašanje za predhodno odločanje temelji na členu 68 ES.

35. Ugotavljam tudi, da se moje stališče ujema s sodno prakso s področja pravosodnega sodelovanja v civilnih in gospodarskih

32 – Komárek, J., „In the court(s) we trust? On the need for hierarchy and differentiation in the preliminary ruling procedure“, European Law Review, št. 32, 2007, str. 486 in naslednje, predlaga drugačen model sodstva Skupnosti, ki združuje diferenciacijo in hierarhijo ter se opira na omejitve iz člena 68 ES.

33 – Zgoraj navedena sodba.

34 – Sklepni predlogi generalnega pravobranilca Tizzana z dne 21. februarja 2002 (zgoraj navedena sodba, točke od 32 do 38). Na začetku tega razvoja sta zgodovinski sodbi z dne 15. julija 1964 v zadevi Costa proti ENEL (6/64, Recueil, str. 1141) in z dne 24. maja 1977 v zadevi Hoffmann-La Roche (107/76, Recueil, str. 957). Čeprav gre samo za zanimivost, ne morem, da ne bi opozoril, da je v sodbi Lyckeskog napačen navedek pri sklicevanju na sodbo Costa, tako da teorija iz te sodbe temelji na sodbi z dne 27. marca 1963 v zadevi Da Costa (združene zadeve 28/62, 29/62 in 30/62, Recueil, str. 61). Seveda sta si imeni strank očitno podobni, vendar je, razen če se ne motim, sodba Da Costa sicer podpirala doktrino *acte clair*, ni pa veliko prispevala k razpravi v zadevi Lyckeskog.

35 – Tako meni tudi večina pravnih strokovnjakov. Zelo zgovoren je navedek Alonsa García, R., El juez español y el Derecho comunitario, Ed. Tirant lo Blanch, Valencia, 2003, str. 228: „Če bi sodiščem, zoper odločbe katerih obstaja pravno sredstvo, onemogočili, da Sodišču predložijo vprašanje za predhodno odločanje o razlagi ali veljavnosti, bi razlaga navedene formule v skladu z abstraktno ali organsko teorijo lahko povzročila resne težave ne le pri razlagi, temveč tudi pri uporabi naslova IV Pogodbe ES, kajti s tem bi se omogočile nacionalne razglasitve neveljavnosti, ki ne bi bile preklicne, če bi jih izrekla nižja sodišča, ki odločajo na zadnji stopnji ali edina.“ Glej tudi Cheneviere, C., „L'article 68 CE – Rapide survol d'un renvoi préjudiciel mal compris“, *Cahiers de Droit Européen*, št. 40, 2004, str. od 569 do 572; Girerd, P., „L'article 68 CE: un renvoi préjudiciel d'interprétation et d'application incertaines“, *Revue Trimestrielle de Droit Européen*, št. 35 (2), 1999, str. 243, in Valle Gálvez, A., „Las nuevas competencias del Tribunal de Justicia de las CCEE tras el Tratado de Ámsterdam“, *Noticias de la Unión Europea*, 2000, št. 186, str. 29.

zadevah. V sodbi Danmarks Rederiforening [36] je bilo odločeno, da je predlog na podlagi Protokola o razlagi Sodišča Bruseljske konvencije [37], s katerim so bili predlogi iz Danske pridržani Højesteret (vrhovno sodišče), dopusten, čeprav je vprašanje o sporu predložilo Arbejdsret (delovno sodišče), ki je odločalo na zadnji stopnji. V točki 16 sodbe je poudarjeno, da bi dobesedna razlaga protokola „povzročila, da na Danskem vprašanja o razlagi Bruseljske konvencije v okviru tožbe, kot je ta v zadevi v glavni stvari, nikakor ne bi mogla biti predmet predloga za sprejetje predhodne odločbe“. Tako je bila priznana dopustnost vprašanja za predhodno odločanje, teorija konkretnega spora pa se je uveljavila na področju, ki je podobno členu 68, čeprav ni enako. [38]

36. Po teh ugotovitvah menim, da so v členu 68 ES s sodišči, zoper odločitve katerih ni pravnega sredstva, mišljena vrhovna sodišča in vsa nacionalna sodišča, zoper odločitve katerih ni mogoče vložiti pritožbe.

36 – Sodba z dne 5. februarja 2004 v zadevi DFDS Torline (C-18/02, Recueil, str. I-1417).

37 – Protokol z dne 3. junija 1971 o interpretaciji Sodišča Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah.

38 – Ta zadeva ne spada na področje uporabe člena 68 ES v ožjem pomenu besede, kajti Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL L 12, str. 1), ki je sicer že začela veljati, ko je bil vložen predlog, ni veljala na danskem ozemlju, na katerem je veljala samo Bruseljska konvencija, ki je z zgoraj navedeno uredbo „postala Skupnostna“ v drugih državah članicah.

37. Zato ima Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier, čeprav ni na vrhu nacionalne pravosodne piramide, pravico postaviti vprašanje za predhodno odločanje na podlagi člena 68 ES, če zoper njegove odločbe ni pravnega sredstva. Zdaj je treba na podlagi španskih postopkovnih pravil samo še ugotoviti, ali posamezniki lahko izpodbijajo odločbe tega sodnega organa.

3. Sistem pravnih sredstev pred španskimi civilnimi sodišči

38. Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier v sklepu poudarja, da je pristojno za odločanje o tožbi zoper ukrep procesnega vodstva, ki ga je sprejel sodni tajnik tega sodišča; ta ukrep je lahko predmet predloga za revizijo (člen 224 LEC), ki se navadno uporablja za izpodbijanje vmesnih odločb in procesnih sklepov (člen 451 LEC) in katerega področje uporabe je bilo z zakonom razširjeno na ukrepe procesnega vodstva.

39. V skladu s členom 455 LEC so dokončne začasne odločbe lahko predmet pritožbe. To pravno sredstvo se uporablja tudi za odločbe o predlogu za revizijo.

40. Običajni predlog za revizijo, ki je z LEC postal splošno pravno sredstvo zoper procesne sklepe in vmesne odločbe [39], je nedevolutivno pravno sredstvo samonadzora, ki sodišču, ki je izreklo prvotno odločbo, omogoča, da jo preveri in po potrebi razveljavi. [40] Predlog za revizijo ukrepov procesnega vodstva ima drugačen pomen, ker je usmerjen zoper akt nižjega organa in se prenese na višji organ: tako ukrep, ki ga je sprejel sodni tajnik, preveri sodišče. Ker med organoma obstaja hierarhična vez, je s členom 451 LEC posamezniku omogočeno pravno sredstvo, čeprav ima določene posebnosti glede na običajni predlog za revizijo. [41]

41. Ta razlika naj bi upravičila heterogenost rešitev, ki se pojavljajo v nacionalni sodni praksi. Komisija je navedla različne začasne odločbe, s katerimi so nižja sodišča dopustila tožbo zoper sklep o predlogu za revizijo ukrepa procesnega vodstva. [42] Vendar ta del ni jasen, ker obstaja nasprotna sodna praksa [43] in tudi ni enotnosti v pravni teoriji [44], ki se nagiba k zanikanju kakršne koli možnosti pritožbe zoper te sklepe o ukrepih procesnega vodstva. K tej razpravi o postopku je nedvomno prispevalo tudi dejstvo, da je LEC novejše besedilo, katerega določbe mora sodna praksa španskega Tribunal Supremo še pojasniti. Vendar dejstvo ostaja, da zdaj iz nacionalnega postopkovnega prava ni jasno razvidno, ali je mogoče vložiti tožbo zoper odločbo, kot je ta v vprašanju, ki ga obravnava Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier.

42. V teh okoliščinah je treba upoštevati dve stvari.

43. Prvič, treba je poudariti, da je predložitveno sodišče prepričano, da odloča na zadnji stopnji. V točki „tretjič“ v delu „pravno stanje“ predložitvenega sklepa navaja, da je za uporabo člena 454 LEC „treba upoštevati, da je bila odločba o odobritvi ali zavrnitvi predloga za pravosodno sodelovanje izrečena na najvišji stopnji“. V razpravi o LEC, ki poteka pred španskimi sodišči, mora odločiti najvišja sodna instanca v državi, nikakor pa ne Sodišče, ki bi z razlago člena 454 LEC prevzelo vlogo španskega civilnega sodišča in se vključilo v razpravo, v kateri morajo sodelo-

39 – Členi od 451 do 454 LEC.

40 – Armenta Deu, T., Lecciones de Derecho Procesal Civil, 3° édition, Ed. Marcial Pons, Madrid, 2007, str. od 239 do 241, ter Díez-Picazo, I., in de la Oliva Santos, A., Derecho Procesal Civil. El proceso de declaración, 3° édition, Ed. Ramón Areces, Madrid, 2004, str. 251 in 252.

41 – Dejansko je bilo treba pred LEC iz leta 2000 odločbe sodnih tajnikov izpodbijati s tožbo, imenovano „tožba za revizijo“. V sedanji različici je v členu 224 LEC ohranjena sled stare terminologije, saj se v naslovu sklicuje na „revizijo ukrepov procesnega vodstva“ (moj poudarek). Ugotavljam torej, da je uporaba predloga za revizijo za izpodbijanje teh ukrepov neobičajna tehnika, ki ni v skladu s strukturo nedevolutivnih pritožb.

42 – Sklepa Audiencia Provincial de Castellón z dne 26. junija 2006 in Audiencia Provincial de Cáceres z dne 24. januarja 2006.

43 – Sklep Audiencia Provincial de Madrid z dne 25. januarja 2005.

44 – Aguilera Morales, M., „Resoluciones judiciales y diligencias de ordenación“, Tribunales de justicia: Revista española de derecho procesal, št. 3, 2000, str. 277, in Bonet Navarro, A., Los recursos en el proceso civil, La Ley, Madrid, 2000, str. 88.

vati sodišča te države članice.[45] Če je predložitveno sodišče prepričano, da je sodni organ najvišje stopnje, bi mu moralo Sodišče zaupati, saj se je obrnilo nanj in prosilo za merila za razlago zakonodaje Skupnosti.

44. Drugič, v skladu s točkami od 28 do 37 teh sklepnih predlogov bi bilo treba, če se pojavi dvom, izbrati odgovor, ki najbolj potrjuje predložitev vprašanja za predhodno odločanje. Zato v tem sporu obstaja samo en izhod iz težav, ki so nastale v španskem postopkovnem sistemu: priznanje pristojnosti predložitvenega sodišča.

4. Sklep

45. Iz teh razlogov ter ob upoštevanju, da v členu 68 ES ni zahteve, da mora biti sodišče na vrhu pravosodnega sistema v državi članici, in da – kot izhaja po preučitvi zadevnega primera – bo odločitev Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier dokončna, bi bilo treba zavrniti prvi ugovor nedopustnosti, ki ga je navedla Komisija.

B – *Drugi ugovor nedopustnosti: obstoj spora v postopku v glavni stvari*

46. Treba je ugotoviti, ali predložitveno sodišče izpolnjuje drugi bistveni pogoj za predložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe. Tokrat, v nasprotju s prejšnjo točko, zahteva izhaja iz sodne prakse, v skladu s katero se mora vprašanje pojaviti v sporu. Kot je navedlo Sodišče, „lahko nacionalna sodišča sprožijo postopek [predhodnega odločanja] pred Sodiščem le, če pred njimi poteka postopek in če odločajo v okviru postopka, ki bo privedel do izdaje sodne odločbe“.[46] Po mnenju Komisije mora Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier odločiti v enostranskem postopku, v katerem ne izvršuje svoje sodne pristojnosti. Zato predlaga, naj se vprašanje za predhodno odločanje razglasi za nedopustno.

47. Poleg tega je očitno, da razlogi za nedopustnost, ki jih je navedlo Sodišče v zvezi s členom 234 ES, veljajo tudi za predloge za sprejetje predhodne odločbe iz

45 – Sodišče je pristojno za razlago prava Skupnosti, nacionalno sodišče pa za določitev veljavnega nacionalnega prava in njegovo razlago. Ta razmejitev, ki temelji na upoštevanju avtonomije postopka pred nacionalnimi sodišči, je splošno sprejeta v sodni praksi Sodišča (sodbe z dne 30. aprila 1974 v zadevi Sacchi, C-155/73, Recueil, str. 409; z dne 20. maja 1976 v zadevi Mazzalai, 111/75, Recueil, str. 657; z dne 8. novembra 1990 v zadevi Gmurzynska-Bscher, C-231/89, Recueil, str. I-4003, in z dne 11. septembra 2008 v zadevi Unión General de Trabajadores de La Rioja, združene zadeve C-428/06 do C-430/06, ZOdl., str. I-6747).

46 – Sklepa z dne 18. junija 1980 v zadevi Broker (138/80, Recueil, str. 1975) in z dne 5. marca 1986 v zadevi Greis Unterweger (318/85, Recueil, str. 955, točka 4); glej tudi sodbo z dne 19. oktobra 1995 v zadevi Job Centre (C-111/94, Recueil, str. I-3361, točka 9).

člena 68 ES. Besedilo te določbe, v kateri je navedeno, da se člen 234 ES „uporablja za ta naslov [IV]“, potrjuje polno uporabo sistema vprašanj za predhodno odločanje in ustrezne sodne prakse, pri čemer so edine izjeme navedene v členu 68 ES. [47] Za uporabo sodne prakse Sodišča o razlogih za nedopustnost v okviru naslova IV ES je zato treba preučiti nekaj sodb.

1. Zahteva po sporu

48. Uspeh postopka za predhodno odločanje je treba pripisati predvsem širini izrazov, ki so jih izbrale države ustanoviteljice pri pisanju člena 234 ES, ki pa je vendarle postavil določene omejitve glede vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe, za katero veljajo zlasti ti pogoji: podati ga mora „sodišče“; [48] predložitvena odločba mora biti obrazložena; [49] hipotetična in izmišljena vprašanja so prepovedana [50], ter kar je pomembno za obravnavano zadevo, obstajati mora spor [51].

49. Med prvim in zadnjim pogojem obstaja tesna in posebna vez. Pojem „sodišče“ deluje kot razmejitvena črta med udeleženci evropske pravosodne razprave, v kateri lahko sodelujejo samo organi, ki imajo sodno oblast, in nihče drug. V sodbi Vaassen-Göbbels [52] so dosledno opredeljena merila, ki jih mora izpolnjevati neki organ, da lahko opravlja take naloge. V sklepnih predlogih v zadevi De Coster [53] predlagam, da se je treba vrniti k tej sodni praksi, v kateri so zadnja dogajanja povzročila veliko pravno negotovost. V sedanji fazi se zdi, da je Sodišče bolj naklonjeno temu, da se razprava omeji na prava sodišča. Najnovejše sodbe kažejo vzpostavitev strožjega nadzora, ki je v skladu z začetno usmeritvijo sodbe Vaassen-Göbbels in se omili samo v določenih primerih v interesu učinkovitega sodnega varstva. [54]

50. Pojem „sodišče“ je tesno povezan s pojmom „spor“, saj mora za ugotovitev, ali neki organ razsoja v smislu meril iz zadeve Vaassen-Göbbels, obstajati spor med strankama. Kljub tej povezavi sta merili različni, zato je upravičeno, da ju je Sodišče preučilo ločeno.

51. Čeprav je neki organ del pravosodnega sistema države, ne deluje vedno tako, da

47 – Sodišče je sodno prakso razširilo na vprašanje za predhodno odločanje o členu 35 EU s trditvijo: „Kot člen 234 ES tudi člen 35 EU pristojnost Sodišča v postopku predhodnega odločanja veže na pogoj, da nacionalno sodišče ‚meni, da je za izrek njegove sodbe potrebna odločitev o tem vprašanju‘, tako da je mogoče sodno prakso Sodišča, ki se nanaša na dopustnost predlogov za predhodno odločanje na podlagi člena 234 ES, načeloma prenesti na predloge za sprejetje predhodne odločbe, ki so predloženi Sodišču na podlagi člena 35 EU“ (sodba z dne 16. junija 2005 v zadevi Pupino, C-105/03, ZOdl., str. I-5285, točka 29). Ni izključeno, da Sodišče nekega dne ne bo spremenilo tega merila, kajti s sodbo je priznalo, da tradicionalna merila za dopustnost *„načeloma“* veljajo.

48 – Sodba z dne 30. junija 1966 v zadevi Vaassen-Göbbels (61/65, Recueil, str. 377).

49 – Sodba z dne 26. januarja 1993 v zadevi Telemarsicabruzzo in drugi (od C-320/90 do C-322/90, Recueil, str. I-393, točka 6).

50 – Sodba z dne 16. decembra 1981 v zadevi Foglia (244/80, Recueil, str. 3045, točki 18 in 20).

51 – Zgoraj navedena sodba Job Centre.

52 – Zgoraj navedena sodba.

53 – Sklepni predlogi z dne 28. junija 2001 v zadevi De Coster (sodba z dne 29. novembra 2001, C-17/00, Recueil, str. I-944).

54 – Sodbi z dne 30. maja 2002 v zadevi Schmid (C-516/99, Recueil, str. I-4573, točka 34) ter z dne 31. maja 2005 v zadevi Syfait in drugi (C-53/03, ZOdl., str. I-4609, točke od 31 do 35).

izvršuje sodno oblast. Prvi pogoj se nanaša na *subjekte* tega dialoga pri predhodnem odločanju, zadnji pa na *funkcije* vsakega sogovornika. Zato je Sodišče izdelalo merilo dopustnosti, povezano z naravo organa, in merilo za naloge, ki jih opravlja. Z drugimi besedami, čeprav je neki organ sodišče, ne izvaja vedno sodne dejavnosti. To so različni vidiki, ki se po mojem mnenju upravičeno obravnavajo različno.

53. Treba je upoštevati tudi razloge sodne politike, kajti izmenjava stališč med Sodiščem in nacionalnimi sodišči mora le-tem omogočiti, da nato uveljavijo tradicionalne pristojnosti sodnega organa, kakršni so sprejetje zaščitnih ukrepov, izvršba sodb ali varstvo procesnih jamstev. Sodišče ohrani te pristojnosti, kadar gre za postopke, ki niso popolnoma kontradiktorni, ali kadar izvaja bolj upravne naloge. Da bi nacionalno sodišče kot sodišče, pristojno na področju prava Skupnosti, razsojalo in zagotavljalo izvrševanje pravnomočnih sodb ob upoštevanju predpisov Skupnosti, je treba skrbno preveriti obstoj spora.

52. Ravnanje Sodišča je logično. Postopek predhodnega odločanja se kaže kot sodelovanje med sodišči za dosego enotne rešitve, s katero se poišče odgovor za konkreten primer in hkrati upošteva skladnost pravnega reda Skupnosti. Gre torej za konstruktiven odnos med sodišči in ne med postopki, kar pojasni, zakaj je Sodišče tako natančno opredelilo pojem sodišča; po opredelitvi udeležencev tega sodelovanja pa je bilo Sodišče vendarle veliko prožnejše. Nasprotno ravnanje bi pripeljalo do absurdnih rezultatov: na primer, če bi nesodne organe priznali kot sodišča, bi relativizirali in celo izničili pomen pogoja glede obstoja spora; rezultat pa bi bil skrb vzbujajoč tudi ob nasprotni domnevi, saj bi kvazisodni organ težko opravljal sodne funkcije in zato nikakor ne bi bil sposoben postaviti vprašanja za predhodno odločanje.

2. Kontradiktornost in sodna funkcija: dva vidika istega pogoja

54. Čeprav je v obravnavani zadevi predložitveni organ res del španske sodne oblasti, je upravičen dvom o kontradiktorni naravi postopka in sodni naravi odločbe tega organa. Čeprav sta ta elementa tradicionalno povezana, kadar se preverja pogoj glede obstoja spora, pomenita različna vidika, ki sta bila v sodni praksi različno obravnavana.

55. Tako Sodišče ni menilo, da je kontradiktorna narava bistvena za to, da mu nacionalno sodišče lahko postavi vprašanje za predhodno odločanje. [55] Ko je sodelovanje *med sodišči* potrjeno, ima nacionalno sodišče pri izvedbi predloga za sprejetje predhodne odločbe široko diskrecijsko pravico. To stališče je bilo večkrat ponovljeno s trditvijo, da „zahteva po kontradiktornem postopku […] ni absolutno merilo“. [56]

56. V zadevi De Coster sem poudaril neobstoj konkretnega izvajanja pogoja glede kontradiktornosti. [57] Sodišče ni sistematično za nedopustne štelo vseh predlogov za sprejetje predhodne odločbe, predloženih v okviru postopka v glavni stvari, v katerem je bila samo ena stranka. Vendar v sodni praksi obstajajo tri zahteve za kontradiktornost postopka: prvič, zadošča, da posameznik uveljavlja pravico in sproži postopek pred sodiščem; drugič, zahtevek mora biti pravno in dejansko dobro opredeljen; tretjič, nacionalno sodišče mora izvajati svojo sodno pristojnost in pri tem polno upoštevati procesna jamstva. Na tretji element se sklicujeta Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice. Ko so ti elementi ugotovljeni in ustrezno, čeprav neurejeno, dokazani pred Sodiščem, se načelo kontradiktornosti šteje za zadovoljivo po členu 234 ES.

57. Podobna dinamika velja za naravo sodne funkcije. V sodbi Job Centre [58] je bilo previdno naznanjeno, da mora nacionalno sodišče opravljati sodne naloge v ožjem pomenu besede. Ta doktrina je bila pozneje potrjena, vendar je treba za razumevanje njenega pravega smisla upoštevati postopkovni okvir vsakega spora. Tako je Tribunale civile e penale v Milanu v zadevi Job Centre obravnavalo zahtevek za potrditev statuta gospodarske družbe v okviru nepravdnega postopka. Tribunale je moralo z odločbo odrediti vpis v register, tako da je Sodišče odločilo, da ni bilo sodne dejavnosti. To merilo je štelo kot neizpolnjeno tudi v zadevi Salzmann [59], v kateri je avstrijsko Bezirksgericht kot organ, ki vodi zemljiško knjigo, Sodišču predložilo vprašanje za predhodno odločanje. Izid je bil enak v zadevi HSB-Wohnbau [60], v kateri je bilo Amtsgericht Heidelberg odgovorno za vodenje sodnega registra.

58. Vendar pa je Sodišče tudi sprejelo predloge za sprejetje predhodne odločbe, kakršen je bil predlog predsednika Tribunale di Torino v skrajšanem postopku, v katerem ni bilo

55 – Sodba z dne 14. decembra 1971 v zadevi Politi (43/71, Recueil, str. 1039) je prinesla prvo ublažitev zahteve po kontradiktornem postopku. V sodbi z dne 21. februarja 1974 v zadevi Birra Dreher (162/73, Recueil, str. 201) je Sodišče uporabilo blažja merila, na podlagi katerih je odločilo, da ne bo uveljavilo pogoja glede kontradiktornosti postopka za postopek, v katerem nacionalno sodišče Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe.

56 – Sodbi z dne 21. marca 2000 v zadevi Gabalfrisa in drugi (od C-110/98 do C-147/98, Recueil, str. I-1577, točka 37) in z dne 29. novembra 2001 v zadevi De Coster (C-17/00, Recueil, str. I-9445, točka 14).

57 – Zgoraj navedeni sklepni predlogi, točke od 29 do 38.

58 – Zgoraj navedena sodba.

59 – Sodba z dne 15. maja 2003 v zadevi Salzmann (C-300/01, Recueil, str. I-4899).

60 – Sklep z dne 10. julija 2001 v zadevi HSB-Wohnbau (C-86/00, Recueil, str. I-5353).

razprave med strankami in je bila odločitev sprejeta z „decreto“. [61] Izvajanje sodne funkcije je bilo priznano tudi v primeru italijanskega Pretora, kadar sočasno združuje pristojnosti preiskovalnega sodnika in tožilca, kot v zadevi X proti Pretore de Salò. [62] Sodišče je tudi upoštevalo dejstvo, da čeprav je odločbo uradno izdala politična instanca, je vsebino moral določiti sodni organ. Tak primer je zadeva Garofalo [63], v kateri je Sodišče moralo odločiti, ali je italijanski državni svet upošteval člen 234 ES, ko je v okviru izrednega pravnega sredstva izdal mnenje, ki je bilo nato povzeto v odločbi, ki jo je formalno sprejel predsednik Italijanske republike. Poleg tega je bila v skladu s sodbama Österreichischer Gewerkschaftsbund [64] in Felix Swoboda [65] posvetovalna vloga nekaterih sodišč, ki ne izrekajo zavezujočih odločb, presojena kot zadostna, da lahko ta sodišča vložijo predloge za sprejetje predhodne odločbe. Pred kratkim je Sodišče v zadevi Santesteban Goicoechea [66] v drugi sodbi o vprašanju za predhodno odločanje v nujnem postopku sprejelo predlog preiskovalnih oddelkov francoskih višjih sodišč. Po mnenju francoskega Conseil d'État imajo ti organi upravno pristojnost, kadar tako kot v postopku v glavni stvari v tej zadevi izdajo mnenje o zahtevi za izročitev. Sodišče se je pri pregledu osredotočilo na zavezujočo naravo odločb teh organov, ne da bi posebno pozornost pripisovalo nesodni naravi njihovih odločb. [67]

59. Še več, za primere, v katerih niso izpolnjena merila za potrditev izvajanja sodne funkcije, je bila s sodbo Job Centre uvedena posebna izjema; instituciji Tribunale di Milano ni bila priznana sodna pristojnost – z obrazložitvijo, da ima le upravno pristojnost – nato pa je bilo dodano, da „samo če oseba, ki ima po nacionalnem zakonu pravico zahtevati homologacijo, vloži tožbo zoper zavrnitev potrditve in s tem registracije, se lahko šteje, da sodišče, ki mu je zadeva predložena, opravlja – v smislu člena [234] – funkcijo sodne narave, katere cilj je razveljaviti akt, ki krši prijaviteljevo pravico.“ [68] Namen te spremembe sodne prakse je hvalevreden, kajti kadar se uporaba postopka predhodnega odločanja zavrne v kvazisodni zadevi, obstaja tveganje, da je sistem pravnih sredstev zoper odločbe sodnega organa prav tako netipičen in da v tem primeru zadeva nikdar ne bi prišla pred Sodišče, in to ne glede na njen pomen za spor ali za skladnost pravnega reda Skupnosti.

60. Sodišče je to izjemo uporabilo v zadevi Cartesio [69]: šlo je za vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je postavilo Szegedi Ítélötábla, Madžarska, v postopku pritožbe zoper zavrnitev registracije, ki jo je izreklo gospodarsko sodišče. Čeprav na prvi stopnji postopek ni bil kontradiktoren in rešitev ni bila sodne narave, je Sodišče menilo, da je pritožbena faza kljub posebnostim postopka izpolnila pogoje za uveljavitev izjeme iz sodbe Job Centre. Treba je opozoriti, da sta postopka na obeh stopnjah potekala pred različnima sodiščema, ki sta uporabili posebne postopkovne določbe in

61 – Zgoraj navedena sodba Politi.

62 – Sodbi z dne 5. maja 1977 v zadevi Pretore di Cento proti X (110/76, Recueil, str. 851) in z dne 11. junija 1987 v zadevi Pretore di Salò proti X (14/86, Recueil, str. 2545, točka 7).

63 – Sodba z dne 16. oktobra 1997 v zadevi Garofalo in drugi (združeni zadevi C-69/96 in C-79/96, Recueil, str. I-5603, točke od 19 do 26).

64 – Sodba z dne 30. novembra 2000 v zadevi Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-195/98, Recueil, str. I-10497, točke od 24 do 30).

65 – Sodba z dne 14. novembra 2002 v zadevi Felix Swoboda (C-411/00, Recueil, str. I-10567, točke od 25 do 27).

66 – Sodba z dne 12. avgusta 2008 v zadevi Santesteban Goicoechea (C-296/08 PPU, ZOdl., str. I-6307).

67 – *Ibid.*, točka 36.

68 – Zgoraj navedena sodba Job Centre, točka 11.

69 – Zgoraj navedena sodba Cartesio, točke od 58 do 60.

pred katerima je nastopila samo družba Cartesio. Kljub temu je Sodišče, da bi odgovorilo na vprašanja glede spora, višjemu sodišču priznalo pristojnost za vložitev vprašanja za predhodno odločanje.

3. Sodna praksa, uporabljena v obravnavani zadevi

61. Iz predložitvenega sklepa in nacionalne zakonodaje, ki se uporablja za postopek v glavni stvari, izhaja, da je bil pri Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier vložen predlog za revizijo ukrepa procesnega vodstva, s katerim je sodni tajnik zavrnil zaprosilo za vročitev zunajsodnih pisanj. Treba je ugotoviti, ali je predlog dopusten, in sicer ob upoštevanju dveh neodvisnih vidikov: kontradiktorne narave postopka in sodne narave morebitne odločbe predložitvenega organa.

a) Načelo kontradiktornosti v obravnavani zadevi

62. Družba Roda Golf je vložila predlog za revizijo odločbe, s katero ji je sodni tajnik preprečil, da se sklicuje na Uredbo (ES) št. 1348/2000, kar je neposredno vplivalo na njen pravni položaj. Namen Uredbe je pospešiti pošiljanje in vročanje sodnih in zunajsodnih pisanj, zlasti za varovanje svoboščin in pravic tistih, ki lahko ali morajo vročiti določena pisanja. Obstaja torej neposredni interes družbe Roda Golf, da vloži predlog za revizijo.

63. Poleg tega predložitveno sodišče v okviru predloga za revizijo odloča le o kršitvi „pravne določbe“ (člen 224(2) LEC). Odločitev o tem predlogu potrdi ali ovrže pravno trditev. Zato sodišče, ki mu je bila zadeva predložena, odloča o zadevi, katere okvir je bil predhodno določen v predlogu za revizijo, ki ga je podala družba Roda Golf.

64. Nazadnje, v civilni zakonodaji je predlog za revizijo predviden proti procesnemu sklepu, vmesni odločbi ali izjemoma ukrepom procesnega vodstva. Zanj veljajo splošna pravila o pritožbah in načela učinkovitega sodnega varstva.[70] Predložitveno sodišče mora zagotoviti upoštevanje vseh jamstev, ki jih mora imeti družba Roda Golf v kakršnem koli postopku pred španskim civilnim sodiščem.

70 – Díez-Picazo, I., in De la Oliva Santos, A., *Derecho procesal civil […], op. cit.*

65. Zato ima postopek v glavni stvari kontradiktoren značaj za vložitev vprašanja za predhodno odločanje.

b) Sodna narava funkcije, ki jo opravlja predložitveno sodišče v obravnavani zadevi

66. Ko je sodno tajništvo predložitvenega sodišča sprejelo izpodbijani ukrep procesnega vodstva, ni delovalo kot sodišče. Osebe ne postanejo sodišče samo zato, ker opravljajo naloge, ki so v pomoč sodnikom. Prav zato so v skladu s členom 224 LEC njihove odločitve lahko predmet pritožbe pri nadrejenih. Poleg tega bi bilo v nasprotju s sodno prakso Job Centre, če bi predlog nastal iz spora, katerega edini cilj je bila vročitev pisanj na podlagi Uredbe (ES) št. 1348/2000, kajti namen instrumentov iz tega besedila je nadzorovati, da civilni postopek poteka brez zapletov, ne pa nadzorovati postopka.

67. Toda v obravnavani zadevi je mogoče uporabiti izjemo iz sodbe Job Centre, v skladu s katero je vprašanje za predhodno odločanje dopustno, če se vprašanje, kljub nesodni naravi izvorne pristojnosti, postavi v okviru morebitne pritožbe. Kot sem navedel, predložitveno sodišče v zadevi v glavni stvari ni umeščeno v sodni okvir, in sicer niti glede na to, kateri organ je najprej odločal o zaprosilu, niti glede na vsebino. Vendar pa predložitveni organ, s tem ko vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe v okviru predloga za revizijo, opravlja „funkcijo sodne narave, katere cilj je razveljaviti akt, ki krši pravico vlagatelja predloga“. [71]

68. Kot sem navedel, španska civilna zakonodaja predlog za revizijo uvršča med nedevolutivna pravna sredstva, ker o njem odloča avtor izpodbijane odločbe. Zanj veljajo posebni predpisi in tudi splošne določbe LEC. Kot sem navedel v točkah od 62 do 64 teh sklepnih predlogov, to trditev potrjuje dejstvo, da je mogoče sprožiti postopek, če obstaja neposreden interes, če je predmet jasno opredeljen in če se upoštevajo vsa procesna jamstva.

69. Zato je za vprašanje za predhodno odločanje dokazana sodna narava izvrševane pristojnosti.

71 – Zgoraj navedena sodba Job Centre, točka 11.

4. Sklep

70. Glede na zgornja pojasnila, ki so dokazala, da je postopek v glavni zadevi kontradiktoren in da je funkcija predložitvenega sodišča sodne narave, predlagam Sodišču, naj zavrne drugi ugovor nedopustnosti, ki ga je navedla Komisija.

VI – Predlog za sprejetje predhodne odločbe

71. Namen Uredbe (ES) št. 1348/2000 je bil izboljšati notranji trg, ker učinkovitost in hitrost pošiljanja sodnih in zunajsodnih pisanj prispevata h krepitvi ciljev Pogodb. Pobuda ni bila nova, kajti že v šestdesetih letih smo na konferenci v Haagu prisostvovali sprejetju Konvencije iz leta 1965 o tej temi, ki jo je ratificirala večina držav članic Unije. [72] Amsterdamska pogodba je preprečila začetek veljavnosti konvencije o vročanju, ki je bila sprejeta na podlagi bivšega člena K.3 EU [73] in katere vsebina je bila vključena v Uredbo, ki jo mora Sodišče zdaj razložiti.

72. Kot pove že naslov, se Uredba (ES) št. 1348/2000 nanaša na vročanje in pošiljanje sodnih in zunajsodnih pisanj, vendar samo na civilnem in gospodarskem področju. Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier zanima natančna opredelitev pojma „zunajsodno pisanje“, ker se sprašuje, ali se ta izraz lahko uporabi za notarsko listino o vročitvi in pozivu za šestnajst pisem, v katerih je sporočena odpoved kupne pogodbe.

73. Iz pisnih stališč, predloženih v tem postopku, izhajata različna pogleda, ki se občasno prepletata. Po eni strani državi trdita, da se v skladu z Uredbo (ES) št. 1348/2000 zunajsodna pisanja lahko vročijo samo, če je bil sprožen sodni postopek. Ker v zadevi v postopku v glavni stvari še ni odprt noben redni ugotovitveni postopek, sta državi Sodišču predlagali, naj omeji vročanje teh dokumentov na *medpostopkovni* okvir, saj bi bilo s tem rešeno tudi vprašanje, ki ga je postavilo špansko sodišče. Po drugi strani večina držav članic, Komisija in tožeča stranka v postopku v glavni stvari trdijo, da Uredba (ES) št. 1348/2000 vključuje vročanje zunajsodnih pisanj tudi takrat, ko še ni sprožen noben sodni postopek; te stranke svoje trditve opirajo na člen 16 Uredbe, ki ureja to vrsto pisanja.

74. Predložitveno sodišče je predložilo dve vprašanji in ta dvojnost se kaže tudi v trditvah, ki so jih navedli udeleženci te zadeve. Vpra-

72 – Konvencija o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini z dne 15. novembra 1965. Iz podatkovnih baz Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu je razvidno, da je od držav Unije samo Avstrija in Malta še nista ratificirali.

73 – Konvencija, sestavljena na podlagi člena K.3 Pogodbe o Evropski uniji o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah, podpisana 26. maja 1997 (UL C 261, str. 2).

šanji sta očitno povezani, čeprav nista enaki; zato Sodišče pozivam, naj ravna enako in, prvič, preuči, ali Uredba (ES) št. 1348/2000 dovoljuje vročanje zunajsodnih aktov, čeprav ni uveden noben sodni postopek, ter, drugič, poda pravilno razlago pojma „zunajsodno pisanje“, ki v Uredbi, v nasprotju s sodnim pisanjem, ni opredeljeno.

A – *Postopkovni okvir zunajsodnih pisanj in nujnost spora*

75. Kraljevina Španija in Republika Slovaška vztrajno poudarjata, da zunajsodna pisanja – čeprav se nanašajo na nesodne okoliščine – ureja Uredba (ES) št. 1348/2000, kadar je njihova vročitev nujna za postopek. To sledi iz funkcij, ki jih sodišča navadno opravljajo v skladu s tradicijami v državah članicah, in iz dobesedne razlage uvodnih izjav Uredbe (ES) št. 1348/2000.

76. V uvodni izjavi 6, katere cilj je „[u]činkovitost in hitrost sodnih postopkov v civilnih zadevah“, je poudarjeno, da mora posredovanje sodnih in zunajsodnih pisanj potekati „neposredno in s hitrimi sredstvi“. Iz tega izhaja, da je namen Uredbe izboljšati postopke s čezmejno razsežnostjo. Področje uporabe Uredbe (ES) št. 1348/2000 naj bi bilo tako omejeno na vročanje zunajsodnih pisanj v sporu, ki poteka pred nacionalnim sodiščem.

77. Trditve Komisije, da zunajsodno pisanje postane sodno, če je povezano s postopkom pred sodiščem, ni mogoče sprejeti.[74] Med postopkom se lahko izkaže, da je treba uporabiti Uredbo (ES) št. 1348/2000 za vročitev, na primer, notarskih listin ali odločb, ki so jih sprejeli organi neke družbe, ki pa ne bodo postali sodna pisanja samo zato, ker so v spisu, o katerem bo sodišče moralo odločiti. Vendar pa je Komisija prepričljivejša, ko trdi, da bi morala biti tako pomembna omejitev področja uporabe Uredbe (ES) št. 1348/2000 navedena v njenem besedilu. Široka razlaga uvodne izjave najbrž ni najboljše sredstvo za podkrepitev stališča Kraljevine Španije in Republike Slovaške, zlasti ker so tu prepričljivejši argumenti, ki podpirajo nasprotno stališče.

78. Pravna podlaga Uredbe (ES) št. 1348/2000 je člen 65 ES. Zaradi aktov sekundarne zakonodaje ta določba omogoča, da se sprejmejo „ukrepi na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami“, če prispevajo k „praviln[emu] delovanj[u] notranjega trga“. Kjer se ta določba nanaša na vročitev sodnih in

74 – Točka 45 stališč Komisije.

zunajsodnih listin, v ničemer ne podpira trditev tistih, ki mislijo, da mora za to potekati pravni spor. Nasprotno, v Uredbi (ES) št. 1348/2000 so pomembne prilagodljivost, hitrost, učinkovitost in pretočnost pri posredovanju sodnih in zunajsodnih pisanj, ne da bi se kadar koli zahtevalo, da morajo biti ta v spisu, predloženem sodišču. Prav lahko je namen uvodne izjave 6 opozoriti na poseben pomen hitrega posredovanja pisanj med sodnimi postopki, vendar pa to ne izključuje drugih okoliščin. [75]

79. Prav tako glosar pisanj, ki ga je sprejela Komisija in ni izčrpen, ampak vseeno dobro ponazarja raznolikost pisanj, ki obstajajo v vsaki državi članici, podpira široko razlago področja uporabe Uredbe (ES) št. 1348/2000. Na primer, kot zunajsodna pisanja so opredeljene belgijske, nemške in madžarske notarske listine. Portugalska navaja izčrpen seznam zasebnih sodnih pisanj, kakršne so odstop terjatev, razrešitev upravitelja družbe ali koncentracija podjetij. Po mnenju Združenega kraljestva je treba kot zunajsodna pisanja šteti „sodna pisanja, ki jih je treba vročiti v povezavi s kakršno koli nesodno civilno ali gospodarsko zadevo“. Najočitnejši primer prihaja iz Avstrije, kjer se štejejo kot zunajsodna tista „pisanja, katerih namen je varovanje ali uresničevanje pravic na civilnem ali gospodarskem področju oziroma obramba takih pravic, *vendar zunaj kakršnega koli civilnega sodišča*“. [76]

80. Iz navedenega izhaja, da zunajsodna pisanja iz Uredbe (ES) št. 1348/2000 niso omejena na pisanja, ki so v sodnem spisu, ampak vključujejo tudi tista pisanja, ki jih je treba vročiti neodvisno od kakršnega koli postopka. Priznam, da bi prenagljeno branje lahko vodilo v zlorabe, ki bi lahko preobremenile zmogljivosti delovanja nacionalnih sodišč. Vendar pa ta pomislek ne upravičuje omejevanja področja uporabe Uredbe (ES) št. 1348/2000. Upoštevati pa ga je treba pri opredelitvi pojma „zunajsodno pisanje“, ki ga bomo obravnavali.

B – *„Zunajsodno pisanje“ v smislu Uredbe (ES) št. 1348/2000*

81. Vse države članice, ki so sodelovale v tem postopku predhodnega odločanja, trdijo, da mora nacionalni zakonodajalec opredeliti pojem „zunajsodno pisanje“ v smislu člena 16 Uredbe (ES) št. 1348/2000. Medtem ko nekatere države, kot sta Latvija ali Nemčija,

75 – O pomenu Uredbe (ES) št. 1348/2000 za zaščito ukrepov, sprejetih na podlagi člena 65 ES, glej Marchal Escalona, N., El nuevo régimen de la notificación en el espacio judicial europeo, Ed. Comares, Granada, 2002, str. od 7 do 9.

76 – Moj poudarek.

zagovarjajo trditev, da je treba celotno vprašanje prepustiti nacionalnemu zakonodajalcu, druge, kot so Češka republika, Madžarska, Poljska, Španija, Grčija ali Italija, podpirajo kompleksnejši pristop, ki pri določanju vsebine Skupnostnega pojma vključuje nekatere skupne elemente, in ponavljajo, da mora pri tem vsaka država ohraniti nekaj svobode urejanja.

82. Da bi razrešili nastalo občutljivo okoliščino [77], si je treba pomagati s sodno prakso Sodišča, zlasti z njegovo nastajajočo doktrino v zvezi z Uredbo (ES) št. 1348/2000, ki podaja zanimive oporne točke. Predmet zadeve Leffler [78], v kateri je bil vložen prvi predlog za razlago tega besedila, so bile posledice, ki nastanejo, ko naslovnik odkloni sprejetje pisanja, vročenega v skladu z Uredbo (ES) št. 1348/2000. V tej zadevi se je Sodišče sklicevalo na tveganje razpršene razlage Uredbe, da bi zavrnilo trditev, da posledice zavrnitve ureja vsak nacionalni pravni red. Sodišče je na podlagi dejstva, da je Amsterdamska pogodba dala instrumentom iz zdajšnjega naslova IV ES „novo dimenzijo“ [79], navedlo, da tak dogodek poudarja voljo držav članic, „da zasidrajo take ukrepe v pravnem redu Skupnosti in da *tako potrdijo načelo, da jih je treba razlagati avtonomno*“ [80]. Poleg tega je v sodbi navedeno, da „izbira oblike uredbe in ne direktive, ki jo je sprva predlagala Komisija, kaže pomen, ki ga zakonodajalec Skupnosti namenja neposredno uporabnim določbam navedene uredbe in njihovi *enotni uporabi*“. [81] V sodbi Weiss und Partner [82] je Sodišče prišlo do enakega sklepa, pri čemer je v razpravi o posledicah zavrnitve sprejetja vročitve ponovno vztrajalo pri enotni uporabi Uredbe (ES) št. 1348/2000. [83]

83. V teh okoliščinah ne mislim, da člen 16 Uredbe (ES) št. 1348/2000 brezpogojno napotuje na nacionalno pravo za opredelitev Skupnostnega pojma „zunajsodno pisanje“. Tako pomembno sklicevanje bi bilo izrecno zapisano v besedilu Uredbe; vendar pa tak namen ne izhaja ne iz besedila ne iz okvirov njenega nastanka. Čeprav je vprašanje o tem, kakšno stopnjo homogenosti zahteva Uredba, lahko predmet razprave, pa države članice ne

77 – To je občutljiva tema, čeprav so jo nekateri presenetljivo označili kot nepomembno. Sharma, D. H., Zustellungen im Europäischen Binnenmarkt, Ed. Dunker & Humblot, Berlin, 2003, str. 84, napačno meni, da predmet tega spora ne bi smel vzbujati resnih skrbi zaradi učinkovitosti Uredbe (ES) št. 1348/2000. Vendar pa intervencije devetih držav članic v tem postopku in raznolikost izraženih mnenj potrjujejo pomemben odziv.

78 – Sodba z dne 8. novembra 2005 v zadevi Leffler (C-443/03, ZOdl., str. I-9611).

79 – *Ibid*., točka 45.

80 – Točka 45, moj poudarek.

81 – Točka 46, moj poudarek.

82 – Sodba z dne 8. maja 2008 v zadevi Weiss und Partner (C-14/07, ZOdl., str. I-3367).

83 – Generalna pravobranilka Stix-Hackl v točki 63 sklepnih predlogov z dne 28. junija 2005 v zgoraj navedeni zadevi Leffler ugotavlja, da si Uredba prizadeva čim tesneje zbližati pravne posledice, povezane s pravicami, ki izhajajo iz teh določb. Zato se ji zdi, da „‚[b]eg' v nacionalno pravo zaradi izpolnjevanja morebitnih vrzeli […] ni načelen ukrep“.

morejo poljubno razlagati člena 16 Uredbe (ES) št. 1348/2000.

84. Besedilo člena je nekoliko dvoumno. Določa samo, da se zunajsodna pisanja pošiljajo za vročitev v drugi državi članici, in sicer v skladu z določbami te uredbe. Ta skopost besed je v nasprotju s prejšnjimi štirinajstimi členi, v katerih je podrobno opredeljeno vročanje sodnih pisanj.

85. V zvezi s tem se strinjam s Češko republiko, da je treba zunajsodno pisanje preučiti „glede na zakonodajo države izvora, razloženo v skladu s ciljem Uredbe in splošnimi načeli, ki izhajajo iz vseh nacionalnih pravnih sistemov“. [84] V tem primeru je ta pristop najbolj pravičen, saj se za ureditev zunajsodnih pisanj v Uredbi (ES) št. 1348/2000 upoštevajo izkušnje vseh držav članic. Ta nacionalna raznovrstnost se izraža v glosarju, ki ga je sprejela Komisija in se lahko uporablja kot izhodišče ne le za dokumente, ki so v njem našteti, ampak tudi za tiste, ki niso in se po sistematični analizi lahko vključijo v Uredbo (ES) št. 1348/2000. V členu 16 je „zunajsodnemu pisanju“ priznana Skupnostna razsežnost, čeprav je tudi državam članicam dodeljena pomembna naloga, to je zagotoviti model, da bo Skupnostni pojem vključil tiste dokumente, ki imajo lahko v tradicijah držav članic zunajsodni značaj. [85]

86. Zato Sodišče pozivam, naj „zunajsodno pisanje“ v smislu Uredbe (ES) št. 1348/2000 opredeli tako, da bo opredelitev upoštevala raznolikost nacionalnih pravnih sistemov in cilje Uredbe ter bo z njimi združljiva.

87. Besedila iz časa pred sprejetjem Uredbe (ES) št. 1348/2000 nakazujejo, kako opredeliti to vrsto pisanj. Najpomembnejše besedilo je bilo že omenjeno: gre za Haaško konvencijo iz leta 1965, ki jo je ratificirala večina držav članic Evropske unije in na katero se je Sodišče sklicevalo v zadevi Weiss und Partner. [86] V nasprotju s sporno uredbo je v členu 17 te konvencije pojem „zunajsodne listine“ opredeljen, in sicer vključuje listine „organov in sodnih uradnikov države pogodbenice“. Zato

84 – Stališča vlade Češke republike, točka 8.

85 – Scarano, L. A., „Il Regolamento CE n. 1348/2000 sulle notifiche internazionali intracomunitarie“, v: Ambrosi, I., in Scarano, L. A., „Diritto Civile Comunitario e Cooperazione Giudiziaria Civile“, Ed. Giuffrè, Milano, 2005, str. 105 in 106.

86 – Zgoraj navedena sodba, točka 52.

imajo v skladu s to konvencijo zunajsodni značaj samo javne listine. [87]

88. Drug pomemben primer je Konvencija iz leta 1997 o vročitvi sodnih in zunajsodnih listin, ki je bila pripravljena na podlagi člena K.3 EU in ni nikdar začela veljati. Kot sem poudaril, je Uredba (ES) št. 1348/2000 prevzela določbe te konvencije, vključno s sedanjim členom 16. Osnutku konvencije je bilo priloženo zelo zanimivo pojasnjevalno poročilo, na katero se je Sodišče prav tako sklicevalo v zadevi Weiss und Partner. [88] V komentarju k členu 1 je navedeno, da „zunajsodnih listin" ni lahko natančno določiti. Vendar pa je dodano, da gre za „listine, ki jih pripravi sodni uradnik, kot sta notarska listina ali listina sodnega izvršitelja, ali listine, ki jih pripravi uradni organ države članice, ali listine, ki so zaradi svojih lastnosti ali svojega pomena upravičeno posredovane naslovnikom in so ti o njih obveščeni v skladu z uradnim postopkom". Ta pojem ima širši obseg kot pojem iz Haaške konvencije, ker se ne omeji samo na zunajsodne listine, ki jih sprejmejo javni organi, ampak vključuje tudi oblike popolnoma zasebnih listin, ki pa so v pravnih odnosih posebej pomembne.

89. Nekaj pojasnil je tudi v glosarju, ki ga je sestavila Komisija in vključuje zelo različna pisanja, ki pa imajo nekatere skupne poteze. Glede na to raznolikost predlagam Sodišču, naj opredeli „zunajsodno pisanje" v smislu Uredbe (ES) št. 1348/2000 na podlagi treh osrednjih značilnosti primerov, navedenih v glosarju.

90. Prvič, kot zunajsodna pisanja se lahko štejejo tista pisanja, ki so bila predmet intervencije na podlagi javnega akta ali javnega organa, ki opravlja svoje javne naloge in ni sodišče države, v kateri je bil akt sprejet. Izraz „intervencija" pomeni, da je organ avtor dokumenta ali da je z javno izjavo potrdil njegovo vsebino. [89] Intervencija na podlagi „upravnega akta" se nanaša na zunajsodna pisanja, ki jim uradnega značaja ni podelil enočlanski ali kolegialni organ, temveč zakonski akt. Tako obstajajo pisanja, katerih

87 – Praktični priročnik o delovanju Konvencije iz leta 1965, ki ga je pripravil stalni urad Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu, navaja nekaj primerov zunajsodnih pisanj v smislu člena 17 Pogodbe: „Tako so zunajsodna pisanja […] pozivi za plačilo, odpovedi najemnih pogodb ali pogodb o zaposlitvi, protest menice, če jih je pripravil javni organ ali sodni izvršitelj. Tudi nestrinjanje s poroko, soglasje za posvojitev, priznanje očetovstva spadajo v to kategorijo, če vključujejo nekatere oblike, ki jih je treba upoštevati." Manuel pratique sur le fonctionnement de la Convention Notification de La Haye, Bureau permanent – Conférence de La Haye, elektronska knjiga, ki jo je izdala Wilson & Lafleur Ltée, Montreal, 2006, odstavek 67. Opaziti je mogoče določeno relativizacijo javnega značaja dokumenta, vendar pa zato intervencija javnega organa ni postala nepotrebna.

88 – Zgoraj navedena sodba, točki 53 in 54. Sodišče je v prvi zadevi v zvezi z Uredbo (ES) št. 1348/2000, Leffler, popolnoma izključilo možnost, da bi svojo razlago oprlo na to poročilo. V točki 43 je navedlo, da „ni mogoče uspešno trditi, da bi morale biti posledice zavrnitve pisanja določene z nacionalnim pravom. Glede tega se ni mogoče veljavno sklicevati na komentarje, navedene v pojasnjevalnem poročilu Konvencije […]" Namen te trditve je izogniti se nacionalni razpršitvi razlage Uredbe.

89 – Sharma, D. H., *Zustellungen* […], *op. cit.*, str. 84.

učinki izhajajo neposredno iz zakona in so v nacionalnem pravnem redu tako pomembna, da sta zanje primerna prenos in vročitev na podlagi Uredbe (ES) št. 1348/2000. Na ta pisanja se nanaša pojasnjevalno poročilo h Konvenciji iz leta 1997, ko govori o pisanjih, „ki se zaradi svoje narave ali pomena upravičeno dostavijo naslovnikom in so ti o njih obveščeni v skladu z uradnim postopkom“.

91. Drugič, taka pisanja morajo imeti posebne in različne pravne učinke, ker velja zanje določena formalnost. Zato intervencija zunajsodnemu pisanju samodejno ne podeli drugačne razsežnosti, kot bi jo imelo, če ne bi bilo predloženo javnemu organu. Nacionalni pravni red lahko od posameznika zahteva, naj se za podkrepitev vrednosti določenih listin obrne na javne organe, prispeva k stabilnosti in varnosti pravnega prometa. Vendar ocenjujem, da kadar javna intervencija nima vpliva na učinek listine, ni „zunajsodnega pisanja“ v smislu Uredbe (ES) št. 1348/2000. Tako je v obravnavani zadevi opredelitev odpovedi kupne pogodbe odvisna od tega, ali je bila sporočena z zasebnim pismom ali v obliki formalnega sodelovanju javnega organa prek notarsko overjene listine o pozivu in vročitvi. [90]

90 – Sharma, D. H., *Zustellungen* […], *op. cit.*, str. 84, kot primer zunajsodnega pisanja navaja odpoved zasebne pogodbe.

92. Tretjič, zadevno zunajsodno pisanje mora – da bi bilo v skladu z glavnim namenom Uredbe, ki je pravzaprav zagotoviti učinkovito in hitro pravosodno sodelovanje na ozemlju Skupnosti – podpirati zahtevo v morebitnem sodnem postopku. Potrebna je vsaj minimalna stopnja povezanosti med vročitvijo in sprožitvijo mehanizmov iz Uredbe (ES) št. 1348/2000. V nasprotnem primeru bi se nacionalna sodišča spremenila v izvajalce kurirskih storitev za stranke, ki niti niso sprožile postopka. Sodišče mora upoštevati to možnost in vključiti tretji pogoj v opredelitev „zunajsodnega pisanja“.

93. Zato štejem za zunajsodna tista pisanja, prvič, ki so bila predmet intervencije na podlagi javnega akta ali javnega organa; drugič, ki imajo zaradi zadevne intervencije posebne in različne pravne učinke, ter tretjič, ki se lahko uporabijo v podporo zahtevi v morebitnem sodnem postopku. Nacionalno sodišče mora ob upoštevanju zgornjih treh meril določiti, ali je notarska listina o pozivu in vročitvi, ki je bila sestavljena zato, da se z njo sporoči odpoved prodajne pogodbe za nepremičnino, „zunajsodno pisanje“.

VII – Predlog

94. Iz teh razlogov predlagam Sodišču, naj Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 5 de San Javier odgovori:

1. „Zunajsodna pisanja“ v smislu Uredbe (ES) št. 1348/2000 niso omejena na pisanja, ki so v sodnem spisu, temveč vključujejo tudi tista pisanja, ki jih je treba vročiti neodvisno od kakršnega koli postopka.

2. Da bi bilo pisanje „zunajsodno“ v smislu Uredbe (ES) št. 1348/2000, mora, prvič, biti predmet intervencije na podlagi javnega akta ali javnega organa; drugič, imeti zaradi intervencije javnega organa posebne in različne pravne učinke, ter tretjič, biti tako, da ga je mogoče navesti v podporo zahtevi v morebitnem sodnem postopku.

3. Nacionalno sodišče mora ob upoštevanju opisanih treh meril opredeliti, ali je notarska listina o pozivu in vročitvi, ki je bila sestavljena zato, da se z njo sporoči odpoved prodajne pogodbe za nepremičnino, „zunajsodno pisanje“.